

TRANSPORT- OG TRYGHEDS INDEKSET

2023

Et tværkommunalt benchmark over transportform, tryghed og cykelhjælmsbrug under skoletransport.

Udgivet af **TRANSPORT**
laboratoriet

Undersøgelsesmetode

Baggrund for indekset

For at imødekomme et behov for at afdække et hidtil underbelyst område, startede Kræftens Bekæmpelse og Odense Kommune i 2014 en undersøgelse af skolebørns transportvaner. Formålet var at indsamle omfattende og valide data til en overkommelig pris og uden at belaste skolernes travle hverdag mere end højest nødvendigt. Intentionen var, at så mange kommuner som muligt på sigt ville benytte undersøgelsen. I 2016 blev undersøgelsen overdraget til TransportLaboratoriet Aps, som siden har drevet den med det samme formål. Undersøgelsen er sidenhen blevet suppleret med data omkring elevers oplevede tryghed på skolevejen og kaldes nu Transport- og Tryghedsundersøgelsen.

Dette indeks udgives på opfordring af forespørgsler fra mange deltagende kommuner og andre med interesse i området om, at foretage en sammenligning på tværs af kommunegrænser. Ambitionen er desuden at levere data, som frit kan benyttes og skabe fokus på sund, sikker og bæredygtig skoletransport samt skabe et grundlag for bedre beslutninger på transportområdet.

Hvordan er data indsamlet?

I de deltagende kommuner er samtlige kommunale skoler blevet besøgt af en dataindsamler, såfremt det har praktisk muligt. Private skoler og friskoler har været inviteret til deltagelse, men har ikke været pålagt at deltage. På hver deltagende skole, er én tilfældig udvalgt klasse fra hver årgang blevet besøgt, og denne repræsenterer således hele årgangen på skolen. Blandt de kommuner, som har valgt at få TransportLaboratoriet til at gennemføre en Transport- og Tryghedsundersøgelse er mere end 90 % ud af samtlige skoler i kommunen blevet besøgt. Den grundige metode har desuden været udslagsgivende i en svarprocent i de besøgte klasser, der også gennemsnitligt været på over 90 %.

Indekset baseres på data fra de kommuner, som har fået gennemført undersøgelsen de seneste 5 år. Hvis en kommune har fået undersøgelsen gennemført flere gange, optræder kommunen med udelukkende med data fra den seneste undersøgelse.

Kommuner som bidrager med data

Data stammer fra undersøgelser i følgende 19 kommuner: Albertslund, Ballerup, Favrskov, Fredensborg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Guldborgsund, Herlev, Horsens, Hørsholm, Lolland, Odense, Ringsted, Roskilde, Rudersdal, Silkeborg, Vejle og Aalborg. Vi er taknemmelige for deres bidrag til indekset.

De deltagende kommuner har gennemført Transport- og Tryghedsundersøgelsen med henblik på at følge udvikling, identificere potentielle indsatsområder samt generelt sikre et datadrevet beslutningsgrundlag for forbedringer af trafikale forhold og for at målrette kampagner. Undersøgelsen giver mulighed for at bidrage til sundhedsfremme, tryghed på cykelstierne og i trafikknuder omkring skoler, reduktion af trafiktrængsel, CO₂ og partikeludledning.

Forbehold

Sammenlignelighed på tværs af kommuner skal tages med forbehold for, at der er store geografiske, demografiske og bebyggelsesmæssige forskelle på landets kommuner. Der tages ligeledes forbehold for at data er indsamlet over en periode på 5 år (2019 – 2023). Desuden tages der forbehold for at gennemsnit på tværs af de deltagende kommuner endnu ikke kan betegnes som værende landsrepræsentativt.

Aktiv Transport

Aktiv transport defineres i indekset som en transportform, hvor fremdriften primært er et resultat af egen fysiske aktivitet. I undersøgelsen er transport til skole inddelt i 10 forskellige transportformer, hvor de aktive indebærer: gang, cykling, skateboard/rulleskøjter/løbehjul mv. og elcykel. De inaktive transportformer indebærer: bil, bus, tog, transport i ladcykel, scooter/knallert og eldrevet køretøj (eldrevet løbehjul, skateboard mv.). Tabel 1 herunder viser andelen af aktiv transport i de enkelte kommuner.

Kommune	Årstal	Aktiv transport (%)	Placering
Albertslund	2020	79	1
Furesø	2019	73	2
Herlev	2019	67	3
Rudersdal	2020	66	4
Gladsaxe	2023	65	5
Odense	2022	64	6
Ballerup	2023	63	7
Gentofte	2023	63	8
Fredensborg	2023	62	9
Roskilde	2023	56	10
Aalborg	2023	56	11
Silkeborg	2022	55	12
Gennemsnit*	-	55	-
Horsens	2022	49	13
Hørsholm	2019	49	14
Vejle	2023	49	15
Ringsted	2020	44	16
Favrskov	2023	42	17
Guldborgsund	2019	41	18
Lolland	2019	34	19

Tabel 1. Indeks over andel af skoleelever på kommuneniveau, som har transporteret sig aktivt til skole. * Gennemsnittet er vægtet for kommunestørrelse.

Cykelhjemsbrug

I undersøgelsen er elever, som har cyklet til/fra skole, blevet spurgt til om de bruger cykelhjelm på undersøgelsesdagen. Dermed indgår kun cyklende elever og ikke elever, som har brugt hjelm på skateboard og lign. Andelen af cykelhjemsbrugere fremgår af tabel 2.

Kommune	Årstal	Cykelhjemsbrug (%)	Placering
Vejle	2023	95	1
Favrskov	2023	93	2
Horsens	2022	91	3
Silkeborg	2022	90	4
Aalborg	2023	88	5
Furesø	2019	84	6
Rudersdal	2020	84	7
Ringsted	2020	83	8
Gennemsnit*	-	83	-
Odense	2022	82	9
Guldborgsund	2019	81	10
Roskilde	2023	79	11
Herlev	2019	78	12
Gladsaxe	2023	77	13
Hørsholm	2019	73	14
Ballerup	2023	73	15
Gentofte	2023	68	16
Fredensborg	2023	68	17
Albertslund	2020	67	18
Lolland	2019	51	19

Tabel 2. Indeks over andel af cyklende skoleelever på kommuneniveau, som har brugt cykelhjelm til skole. * Gennemsnittet er vægtet for kommunistørrelse.

Tryghed i trafikken

Elever fra 3. til 9. årgang, som i løbet af skoleåret har transporteret sig som blød trafikant (gående, cyklende eller skateende), er blevet bedt om at vurdere tryghed i trafikken på deres skolevej.

I tabel 3 ses indekset over andelen af bløde trafikanter, som føler sig overvejende trygge på deres skolevej i de deltagende kommuner.

Kommune	Årstal	Tryghed (%)	Placering
Horsens	2022	92	1
Fredensborg	2023	89	2
Furesø	2019	89	3
Favrskov	2023	88	4
Roskilde	2023	85	5
Guldborgsund	2019	84	6
Gladsaxe	2023	82	7
Hørsholm	2019	81	8
Odense	2022	81	9
Gennemsnit*	-	81	-
Gentofte	2023	80	10
Aalborg	2023	80	11
Ballerup	2023	79	12
Albertslund	2020	77	13
Rudersdal	2020	77	14
Vejle	2023	76	15
Lolland	2019	75	16
Herlev	2019	74	17
Silkeborg	2022	72	18
Ringsted	2020	70	19
Gentofte	2023	80	10

Tabel 3. Indeks over andel af bløde trafikanter på kommuneniveau, som føler sig overvejende trygge på vej til skole. * Gennemsnittet er vægtet for kommunestørrelse.

Rettigheder

Resultater fra denne rapport kan anvendes uden begrænsninger, betinget af at Transportlab Aps citeres som kilde.